

Rutka, ένα αλλιώτικο κορίτσι

Το ημερολόγιό της μικρής Εβραίας από την Πολωνία ως την εκτόπισή της σε στρατόπεδο

MARTYRIA
 Της **ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΛΑ**

Ακόμα ένα βιβλίο-μαρτυρία για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο; Κατ' αρχήν ναι, αλλά η ολιγοσελιδίδη έκδοσή (Το Ημερολόγιο της Rutka, μετ. Γιώργος Πάντοσις, εκδ. Πατάκης) κρύβει πολύ περισσότερο. Πρώτα πρώτα, τη μυθιστορηματική ιστορία του χειρογράφου που έμεινε «αμίλητο» για πάνω από είληντα δύο ολόκληρα χρόνια, για να φτάσει μέσω της ετεροθαλούς αδελφής της συγγραφέας στη δημοσιότητα.

Υστερα γιατί η 14χρονη συγγραφέας αυτού του ημερολό-

Ενα κείμενο που ειδή πρόσφατα το φως και με το οποίο η Rutka παίρνει θέση ανάμεσα σε άλλους μάρτυρες της Ιστορίας.

γίου γράφει πολύ ωριμότερα απ' ό,τι ένα παιδί στην ηλικία της - ίσως γιατί έζησε μέσα σε 14 χρόνια πολύ περισσότερα από όσα άλλοι ζουν σε μια ζωή. Κι έπειτα γιατί μέσα από τις γραμμές αυτού του ημερολογίου διαβάζουμε και στιγμές από την ιστορία των Εβραίων της διασποράς αλλά και τις πρώτες προσπάθειες ίδρυσης του κράτους του Ισραήλ, πριν από τον πόλεμο ακόμα.

Η οικογένεια Laskier ζούσε στο γκέτο του Bedzin, σ' ένα διαμέρισμα που ανήκε στη μη εβραϊκή οικογένεια της 20χρονης, τότε, Stanislawa Sapinska. Επισκεπτόταν κάπου κάπου το διαμέρισμα όπου ζούσαν οι Laskier και ανέπτυξε μια φιλική σχέση με τη Rutka, τη 14χρονη κόρη της οικογένειας. Η μικρή Εβραία της εκμυστηρεύτηκε ότι κρατούσε ημερολόγιο, και έχοντας πλήρη συνείδηση της τύχης της, συμφώνησαν, αν έρχονταν τα χειρότερα, να το κρύψει κάτω από το σκάλα του σπιτιού, για να το παραλάβει η Stanislawa και να το φυλάξει. Κι έτσι ακριβώς έγινε. Η οικογένεια Laskier εκποτίστηκε και είχε τη

Αριστερά, η Rutka φωτογραφημένη το 1939 στην Πολωνία και δεξιά τα δυο παιδιά της οικογένειας στους δρόμους του Bedzin το 1938.

Η Rutka και ο αδελφός της Henius, το 1938.

μοίρα εκατομμυρίων Εβραίων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ο μόνος που διασώθηκε ήταν ο πατέρας της Rutka, ο Yaacov Laskier, που αργότερα πήγε στο Ισραήλ και έφτιαξε μια νέα οικογένεια. Το 2006, η ετεροθαλής αδελφή της Rutka, η Zahava Scherz, παίρνει στα χέρια της το ημερο-

λόγιο της αδελφής της που ποτέ δεν γνώρισε.

Την γνώρισε μέσα από τις σελίδες αυτού του σύντομου ημερολογίου που άφησε πίσω της. Και σ' αυτές συνάντησε μια ενιαίοτητη, έξιμηνη και ενημερωμένη έφηβη που είχε την ατυχία να ζήσει σε λάθος εποχή. Το ημερολόγιο της Rutka έχει

όσα έχουν συνήθως τα ημερολόγια των κοριτσιών στην εφηβεία τους (ανομολόγητους έρωτες, αγωνίες, ευθιξίες, μελαγχολίες - πάντα με αφορμή ένα αγόρι), περιγράφει με αυτοπεποίθηση και φιλαρέσκεια την εξωτερική της εμφάνιση («επίσης, μου αρέσει μερικές φορές να ντύνομαι έξαλλα. Μια φορά, μάλιστα, βγίκα έξω φορώντας παντελόνι»), αλλά περιλαμβάνει και μερικές σπουδαίες πληροφορίες για την εποχή της και των συνθηκών που αναγκάστηκαν να ζήσουν.

Μοντέρνα οικογένεια

Οι Laskier «ήταν μια καλοστεκομένη, μοντέρνα οικογένεια, που δεν ακολουθούσε τις θρησκευτικές παραδόσεις». Φαίνεται ότι ήταν μια πολιτικοποιημένη οικογένεια διανοούμενων της εποχής της, και μέσα σ' αυτό το περιβάλλον η μικρή Rutka είχε αναπτύξει μια αξιοθαύμαστη κρίση και είχε αποκτήσει μια παιδεία που δεν συ-

ναντά κανείς σε 14χρονα. Η Rutka κάνει κριτικές για βιβλία που διαβάζει και δεν σταματάει στιγμή να ονειρεύεται τα όσα συνέβαιναν στα στρατόπεδα: «Αχ, Θεούλη μου. Λοιπόν, Rutka, μάλλον τα 'χεις χάσει τελείως. Επικαλείσαι τον Θεό Les και υπάρχει. Η λίγη πίστη που είχα χάθηκε εντελώς. Αν υπήρχε Θεός, σίγουρα δεν θα επέτρεπε να καίγονται άνθρωποι ζωντανόι σε φούρνους, κεφάλια μικρών παιδιών να συνθλίβονται με τα κοντάκια των όπλων ή να τσιμεντοβλάζονται άνθρωποι και να πεθαίνουν σε θαλάμους περιών...» έγραψε στις 6 Φεβρουαρίου 1943. Αλλά παρά τη μελαγχολία της, παρά τον φόβο που «είχε γατζωθεί πάνω σε όλους μας», η 14χρονη Rutka είναι σαφής: «Παρ' όλες τις θηριοδίες, θέλω να ζήσω περιμένοντας το αύριο. Δεν τα κατάφερε. Αλλά κατάφερε στο ημερολόγιο που άφησε να περιγράψει γλαφυρά την πιο γκριζα περίοδο του 20ού αιώνα.